

MÖTESANTECKNINGAR
2017-06-01 Ärendenr:
NV-00322-14

NÄRVARANDE

Sven Lundgren, Avfall Sverige
Aylin Farid, Avfall Sverige
Kristina Einarsson, Boverket
Åsa Lindskog, Havs- och vattenmyndigheten
(ersatte Johanna Eriksson)
Anne-Marie Johansson, KemI
Carl Johan Bernelid, länsstyrelsen Blekinge
Kent Carlsson, Förpacknings- och
tidningsinsamlingen
Karin Östman, Jernkontoret (deltog förmiddag)
Anna Fråne, IVL Svenska Miljöinstitutet
Max Björkman, Chalmers Industriteknik (ersatte
Klas Cullbrand)
Marianne Hedberg, Sveriges Byggindustrier
Lena Lundberg, IKEM
Johanna Ragnartz, Håll Sverige Rent
Lina Bergström, Återvinningsindustrierna
Britt Sahleström, Återvinningsindustrierna
Emma Enebog, Myrorna

Naturvårdsverket

Lena Callermo
Jon Engström
Catarina Östlund
Christina Jonsson
Elisabeth Österwall
Kari Wigart
Malin Göransson
Petra Selander

Anteckningar från avfallsrådets möte den 10 maj 2017

Välkommen

Lena Callermo, ordförande i Avfallsrådet välkomnar. Lena välkomnar nya och gamla ledamöter. Välkomnar även vice ordförande, Jon Engström, enhetschef på kretsloppsenheten.

Årets första möte kommer till stor del ägnas åt plast, där Naturvårdsverket och flera från avfallsrådet kommer medverka med presentationer. Vi kommer också få lyssna till Malin Johansson från ME-departementet som berättar om arbetet med EU:s plaststrategi.

Lena berättar kort om Naturvårdsverkets nya organisation. Samhällsavdelningen som är en av fem verksamhetsavdelningar har uppdraget att genomföra politiken för giftfria och resurseffektiva kretslopp, avfallsfrågor och förorenade områden. I avdelningens uppdrag ingår även att utveckla styrmedel och åtgärder. Avdelningen har huvudansvar för att genomföra åtgärder så att miljömålen Giftfri miljö och God bebyggd miljö kan nås.

Avdelningen samordnar internt och externt Naturvårdsverkets arbete medutvecklingsfrågor som rör miljöbalken.

Bordet runt – vad händer 2017?

SVEN LUNDBERG, AVFALL SVERIGE

Viktiga punkter för Avfall Sverige är regeringens översyn en av ansvaret för avfall och utredningen om cirkulär ekonomi som presenterades i mars. Dessutom är klassificering av farligt avfall aktuellt.

AYLIN FARID, AVFALL SVERIGE

Ett annat viktigt område för Avfall Sverige är problem med avsättning av biogas. Tysk och dansk biogas importeras till södra Sverige och konkurrerar ut svensk biogas eftersom den tyska och danska biogasen omfattas av produktionsstöd i sina länder. Motsvarande stöd ges inte till svensk gas. Avfall Sverige har uppmärksammat regeringen på problematiken.

KRISTINA EINARSSON, BOVERKET

Avfallsfrågor gällande bygg- och rivning, byggsektorn. Aktuellt för Boverket är problematiken som uppstår vid det ökade bostadsbyggandet i Sverige. Hur kommer det påverka resursanvändningen och utsläpp av bland annat växthusgaser? Förutom att det finns sociala och ekonomiska aspekter för bostadsituationen i Sverige är miljöpåverkan en viktig del och aktuell för Boverket.

ÅSA LINDSKOG, HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN (ersätter Johanna Eriksson)

Fokus är marint skräp. Ett viktigt område som myndigheten lyfter är kommunikationsarbetet. Här sker samarbete med Håll Sverige Rent för att öka kunskapen om den marina nedskräpningen. Arbete sker med informationskampanjer för att lyfta problematiken med nedskräpningen och att större delen av skräpet kommer från landbaserade källor. Arbetar även med HELCOM och FNs havskonferens (THE OCEAN CONFERENCE) i New York 5-9 juni 2017 där Sverige tillsammans med Fiji är värdar. FN-konferensen ska driva på genomförandet och möjliggöra att fler tar ansvar för havens framtid.

ANNE-MARIE JOHANSSON, KEMI

Giftfria och resurseffektiva kretslopp – viktigt, arbetar med det på olika sätt. Kommer presentera mer under eftermiddagen.

CARL JOHAN BERNELID, LÄNSSTYRELSEN BLEKINGE

Viktiga frågor för länsstyrelserna är tillsynsvägledning för avfallsområdet. Annat som är viktigt är även den marina nedskräpningen.

KENT CARLSSON, FÖRPACKNINGS- OCH TIDNINGSINSAMLIGEN

Ska presentera under eftermiddagen

KARIN ÖSTMAN, JERNKONTORET (deltar förmiddag)

Viktigt är arbetet inom cirkulärekonomi. Stålets kretslopp är viktigt att arbeta vidare med då det är en värdefull resurs.

ANNA FRÅNE, IVL SVENSKA MILJÖINSTITUTET

Vad händer inte? Mycket på gång om plast. EU projekt, bland annat Blastic vilket är ett projekt för att minska plast i Östersjön. Arbetar även med SMED-avfallsstatistik, som tar fram Naturvårdsverkets avfallstatistik. Har även flera projekt på gång inom mikroplaster.

MAX BJÖRKMAN, CHALMERS INDUSTRITEKNIK (ersätter Klas Cullbrand)

Ska berätta mer om plast senare under eftermiddagen.

MARIANNE HEDBERG, SVERIGES BYGGINDUSTRIER

Arbetar mycket med riktlinjer för byggande och rivning. Fokuserar även på utarbetning av återanvändning. Resursområdet är ett viktigt område.

LENA LUNDBERG, IKEM

EU- arbete och återvinningsprojekt. Fokus ligger även på marint skräp.

JOHANNA RAGNARTZ, HÅLL SVERIGE RENT

Nedskräpning – Arbete med fokus på att engagera befolkningen att plocka skräp.

LINA BERGSTRÖM, ÅTERVINNINGSIKONSTRINERNA

Stora utmaningar – viktigt är att ändra synen på avfall att se det som en råvara.

BRITT SAHLESTRÖM, ÅTERVINNINGSIKONSTRINERNA

Driver på arbetet för resurseffektivitet. Har ett strategiskt arbete om hur man behåller värdet i materialet. Anser att Sverige behöver en strategi för cirkulär ekonomi. Pågår mycket förhandlingar på EU nivå, men det behövs nationellt. Arbetar även med verksamhetsavfall och jämförbart avfall.

EMMA ENEBOG, MYRORNA

Insamlingssystem för textil. Öka återanvändningen. Fokus ligger även på de sociala aspekterna.

På gång inom avfallsområdet

Jon Engström presenterar på gång listan inom avfallsområdet. Inför varje Avfallsråd tar Naturvårdsverket fram den så kallade på gång listan som sammanställer och beskriver aktuella frågor inom avfallsområdet. På gång listan är indelad efter EU, regeringen, pågående regeringsuppdrag, nyligen redovisade regeringsuppdrag, föreskrifter och vägledning och övrigt där bland annat arbetet med textil presenteras.

Listan finns på webben

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Vem-gor-vad/Avfallsradet/>

NV avfallsstrategi

Lena Callermo informerade om ändringar i regeringsuppdraget om att revidera nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall. Christina Jonsson, Hållbarhetsenheten på Naturvårdsverket, presenterade det som planeras. Den första delen består av den nationella avfallsplanen och programmet för avfallsförebyggande som ska redovisas enligt avfallsdirektivet. Där ska dagens system beskrivas och hur det kommer att utvecklas. Detta ska vara färdigt under 2018. Därefter ska Naturvårdsverket ta fram en avfallstrategi med vägledning, vart vi vill och prioriterade strömmar/områden. För detta arbete kommer vi bland annat att utgå från det som avfallsrådet tidigare spelat in.

EU:s avfallspaket

Catarina Östlund, Kretslopps-enheten på Naturvårdsverket presenterade läget i EU-förhandlingarna om att revidera EU:s avfallsdirektiv. EU-kommissionen presenterade ett förslag december 2015. Därefter har 25 möten med alla länder inblandade hållits i rådsarbetsgruppen för miljö. EU-parlamentet röstade 14 mars 2017 för de hundratals ändringsförslag som parlamentets miljöutskott tagit fram. Dessa ändringsförslag vill i många delar gå längre än kommissionens förslag. Förhandlingar mellan rådet och parlamentet kommer nu ske genom möte i Coreper där först mötet hålls den 19 maj 2017.

För mer information:

<http://www.eu-upplysningen.se/Om-EU/EUs-institutioner/Ministerradet/>

Nya föreskrifter och vägledning om kommunal avfallsplanering

Catarina Östlund, Kretslopps-enheten på Naturvårdsverket informerade om de nya föreskrifterna och vägledningen om kommunal avfallsplanering.

Med de nya föreskrifterna och vägledningen vill Naturvårdsverket att kommunerna ska lägga mer fokus på avfallsförebyggande åtgärder. Innehållet i planerna ska vidare fokusera på mål och åtgärder, samtidigt som kraven på att redovisa uppgifter om nuläget i kommunen minskar. Målen och åtgärderna ska utgå från nationella mål och strategier. Behovet av mål och åtgärder för kommunens verksamhetsavfall lyfts som viktigt. Nytt är även att avfallsplanerna ska innehålla mål och åtgärder för att förebygga och minska nedskräpningen. Vidare bör planen tydligare kopplas ihop med den fysiska planeringen. Föreskrifterna ställer krav på att avfallsplanen ska innehålla uppgifter om vilka

delar i kommunen som deltagit i arbetet med att ta fram planen och behovet av samverkan beskrivs i vägledningen.

För mer information:

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Avfall/Kommunal-avfallsplanering/>

BREF

Kari Wigart, kretsloppsenheten på Naturvårdsverket presenterar arbetet med BREF - referensdokument för bästa tillgängliga teknik om avfallsbehandling.

Arbetsprocessen för att ta fram BREF-dokument och BAT-slutsatser, inom ramen för IED, har formaliserats genom den så kallade Sevilla-processen. EU-kommissionen organiserar ett informationsutbyte mellan medlemsstaterna och de berörda industrierna om BAT för de 30-tal områden som IED omfattar. Även miljöorganisationer deltar. Arbetet leds av Europeiska IPPC-byrån som har sitt kontor i Sevilla i Spanien. För varje BREF bildas en teknisk arbetsgrupp (Technical working group, TWG).

Den tekniska arbetsgruppen tar fram information och data till arbetet, utväxlar information och ger synpunkter på utkast till BREF-dokument. TWG bidrar på så sätt till utarbetande och revidering av dokumenten. IPPC-byrån analyserar och sammanställer arbetet samt upprättar utkast till BREF-dokument.

BAT-slutsatser i de färdiga BREF-dokumenterna antas formellt av EU-kommissionen. Därefter offentliggörs BAT-slutsatsdokumenten.

För mer information:

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Industriutslappsdirektivet--IED/BREF-processen/>

Regeringsuppdraget om giftfria och resurseffektiva kretslopp

Elisabeth Österwall, Kemikalieenheten på Naturvårdsverket berättade om regeringsuppdraget om giftfria och resurseffektiva kretslopp (GRK) som redovisades i december 2016.

Första delen handlade om vilka avfallsströmmar som bör hanteras på särskilt sätt p.g.a. innehåll av särskilt farliga ämnen och risk för exponering samt vid behov föreslå åtgärder avseende ny behandlingsteknik för att säkerställa giftfria kretslopp. Fyra avfallsströmmar bedömdes kräva särskild uppmärksamhet:

- PVC
- Plast från bilar
- Plast från elutrustning
- Återvunnet däckmaterial i konstgräsplaner

Den andra delen var en analys av hur avfalls- och kemikalielagstiftningen i praktiken tillämpas för återvunna material, både vad gäller EU:s kemikalielagstiftning Reach samt EU-förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP) och när avfall upphör att vara avfall i enlighet med avfallslagstiftningen. För att undersöka detta genomförde

Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen tillsammans med några kommuner och länsstyrelser ett samverkansprojekt med tillsynsbesök för att kontrollera återvinningsföretags tillämpning av avfalls- och kemikalielagstiftningen. Tillsynen visade att det finns brister i företagets kunskap om kemikalielagstiftningen. Naturvårdsverket och Kemikalieinspektionen bedömer att det krävs ytterligare arbete för att säkerställa att kemikalireglerna följs för återvunna ämnen. Vi bedömer att information och vägledning är ett viktigt första steg för att komma tillrätta med de brister som identifierats.

I redovisningen föreslog Naturvårdsverket att avfallsförordningen får en ny bestämmelse om att företag som återvinner avfall, så att det upphör att vara avfall, ska föra anteckningar om detta. Förslaget ska se till att bedömningar om när avfall upphör att vara avfall görs och underlätta tillsynen av sådana bedömningar

För mer information:

<http://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/5700/978-91-620-5798-5/>

TEMA PLAST

EU:s plaststrategi

Malin Johansson, Miljö- och energidepartementet

Malin berättade om EU-kommissionens arbete med att ta fram en EU-strategi för plast. Kommissionen har tagit fram en "roadmap" för innehållet i strategin. Områden som lyfts i strategin är behovet av att öka återanvändning och materialåtervinning av plast och problemen med läckage av plast till miljön och då främst marin nedskräpning. Ett mål i färdplanen är att man ska minska nedskräpning vid stränder till 30 % vilket är ett första steg i arbetet att minska den marina nedskräpningen.

Viktigt för Sverige är att plastprodukter bör utformas så att de är möjliga att materialåtervinna. Även behovet av standarder är en viktig fråga. Liksom hanteringen av farliga ämnen.

Forskningsläget för plast

Anna Fråne, IVL Svenska Miljöinstitutet

Anna presenterar vad som är på gång inom forskningen för materialåtervinning av plast. Detta är vad som övergripligen presenteras.

- Ökad materialåtervinning av ÅVC plast (IVL Svenska Miljöinstitutet)
- Återvinning av lackerad plast (Swerea IVF)
- SWEDUCE – återvinning av expanderad polystyren (LITON HB)
- Innovativ återvinning av rör och profiler (swerea IVF)
- Analys av plastavfall med laserbaserad teknik (LIBS) för effektivare återvinning (Swerea Kimab)
- Hållbar hantering av plastavfall från sjukhus (RISE)
- Polymer's Circulation System – Cirkulära system för polymerer (Högskolan i Borås)

Vision: Ett framtida samhälle där plast produceras på ett hållbart sätt, används och återvinns i en cirkulär ekonomi.

Hur Naturvårdsverket arbetar med plast

Plastbärkassar

Malin Göransson och Petra Selander, Kretslopps-enheten på Naturvårdsverket presenterar Naturvårdsverkets arbete med att minska förbrukningen av plastbärkassar. Bakgrunden till arbetet är ändring av förpackningsdirektivet för att minska förbrukningen av tunna plastbärkassar. Därefter fick Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag och sedan till årsskiftet 2016/2017 trädde förordning (2016:1041) om plastbärkassar i kraft.

Syftet med förordningen är att:

- minska förbrukningen av plastbärkassar,
- minska nedskräpning
- mer effektivt resursutnyttjande

Målen är att minska förbrukningen av plastbärkassar samt att de tunna plastbärkassarna inte är mer än 90 påsar per person och år till 2019 och 40 påsar per person och år till 2025. I förordningen finns två utpekade ansvarsområden för att förbrukningen av plastbärkassar ska minska. Det första är rapportering (*den som yrkesmässigt tillverkar eller till Sverige för in plastbärkassar*) och det andra är informera konsumenter (*den som yrkesmässigt tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter har informationsplikt om plastbärkassars miljöpåverkan*).

Mer information:

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Avfall/Producentansvar/Plastbarkassar/>

Nordiskt arbete med plast

Christina Jonsson, Hållbarhets-enheten på Naturvårdsverket berättade om det nordiska arbetet med plast. Tisdagen den 2 maj deltog klimatminister Isabella Lövin och miljöminister Karolina Skog i ett nordiskt klimat- och miljöministermöte i Oslo. En nordisk plaststrategi ska antas för att komma åt det växande problemet med plast i haven. Detta är indelat i sex strategiska fokusområden.

1. Förebyggande av plastavfall och stöd av design för återanvändning, längre hållbarhet och återvinning
2. Effektiva sopsanteringssystem och ökad återvinning av plastavfall
3. Samarbete för att stoppa plastnedskräpningen i havet och finna kostnadseffektiva lösningar för uppstädning
4. Kunskapsutveckling om mikroplast och identifiering av åtgärder som minskar utsläppen av mikroplast i miljön
5. Fördjupning av kunskapen om miljöavtryck av biobaserad och biologiskt nedbrytbar plast
6. Fördjupning av kunskapen om problematiska ämnen i återvinningen av plastmaterial.

Läs mer på www.norden.org

Regeringsuppdrag om mikroplaster

Elisabeth Österwall, Kemikalieenheten på Naturvårdsverket presenterar arbetet med regeringsuppdraget för mikroplaster vilket kommer redovisas 2017. Naturvårdsverket ska identifiera och prioritera vilka källor i Sverige som primärt bör åtgärdas för att minska utsläppen av mikroplaster. Källor som bör ingå i analysen är bland annat förpackningsmaterial, kemiska produkter, plastfibrer och -textilier, byggmaterial, plast i jordbruket, däck och konstgräsplaner. I uppdraget ingår att som komplement till åtgärder vid källorna, föreslå åtgärder i spridningsvägarna via vilka utsläppen sker.

Mer information:

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Regeringsuppdrag/Identifiera-och-foresla-atgarder-mot-utslapp-av-mikroplaster-i-havet/>

Avfallsrådets om plast – detta gör vår organisation, viktigaste frågorna just nu

Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI)

Råvaruperspektivet är i fokus och är en viktig fråga när det kommer till plast. Det cirkulära tänkandet är prioriterat.

FTI planerar att bygga en plastsorteringsanläggning i Motala. Målet är att bli Europas bästa plastsortering av plastförpackningar. Kent informerade vidare om ett verktyg för förpackningsutvecklare, inköpare och hållbarhetschefer för val av förpackningsmaterial "Länge leve plasten".

IKEM

IKEM stödjer fullt visionen om en cirkulär ekonomi. Viktigt med ett livscykel-tänkande, inte bara titta på tillverkning och avfallshantering utan också fokusera på användningen. Exempelvis kan plast minska matsvinnet. Att använda 1,5 gram plast (förpackning) håller gurkan fräsch i 14 dagar. Presenterar även att plast kan minska miljöbelastningen.

Viktigt är även styrmedel. Hur ska det vara lönsamt för plasttillverkning? Vill dessutom titta på teknik som tar bort farliga ämnen.

Håll Sverige Rent

Nedskräpning ökar. Det mesta är plast, främst konsumtionsskräp vilket slutligen hamnar i hav och sjöar. Gör mycket inom nedskräpning och fokus ligger nu på marin nedskräpning. Arbetar med producenter och konsumenter för att minska nedskräpningen. Skräppapporten 2017 har publicerats. Viktigt för Håll Sverige Rent är att nedskräpning är utanför alla system, exempelvis avfallshierarkin och avfallstrappan.

Projekt:

- Nordic Coastal Clean-up day 6 maj 2017
- Skräpplockardagar.
- Blastic – plastens väg från land till hav för östersjön.

- Marelitt Baltic
- Ren kustlinje – västkusten.

Återvinningsindustrierna

För att vi ska kunna återvinna är det viktigt med bra strömmar. Det är viktigt med fundamental redesign och innovation för att möjliggöra ökad återvinning.

Viktiga frågor för återvinningsindustrin är att det ska finnas incitament för att göra materialet värdefullt. Det måste vara lönsamt för att öka efterfrågan. Det blir problematiskt att sätta upp mål och inte ha en efterfråga på återvunnet material. Hur ska vi sortera plast för att få fram det lönsamma materialet? Värdebaserade projekt – Det ska vara lönsamt att göra rätt.

Chalmers industriteknik

CIT & plaståtervinning, fokusområden är: fordon, WEEE, bygg och rivningsavfall.

Projektexempel

- Insamlingsfrågor kring olika typer av plaströr från bygg- och rivningsavfall.
- Upparbetning av plast där avfallet uppstår – förädling vid källan
- Constructivate – öka återvinningsgraden av plast från och rivavfall
- Automatisk sortering av plast
- Effektiv demontering av plast från elektronik

Kemikalieinspektionen

Hur arbetar vi med plast?

KemI delar upp i ämnen, blandningar, material och varor. I kemikalielagstiftningarna är det främst ämnen som regleras och därför fokus för arbetet. Många ämnen som varit och är föremål för riskbegränsande åtgärder återfinns dock i plastmaterialen. Nytt regeringsuppdrag om kartläggning av farliga ämnen 2017-2020 med syfte att skapa en ökad kunskap om farliga ämnen i kemiska produkter, material och varor för att skydda människors hälsa och miljön. Målet på sikt är att vi ska kunna prioritera problematiska ämnen och områden. Dessutom vill KemI arbeta med att förmedla kunskapen vi får i projektet för att den ska finnas tillgänglig för fler.

Avfall Sverige

Hantering av plastförpackningar är ett viktigt område. Behov ökad service för insamling av plastförpackning. Vidare bör insamling kunna ske i materialströmmar för att kunna öka insamlingen även av andra fraktioner än plastförpackningar. Det är för mycket plast i restavfallet. Måste börja mäta den faktiska återvinningen för plastförpackningar. En mät punkt precis innan återvinningen föreslår Avfall Sverige.

Avslutande diskussion om plast – vad behöver hända, vem gör vad?

- Vi har fått höra och diskuterat väldigt mycket om forskning och teknik. Det vi saknar är beteendevetenskap. Vi behöver den sociala aspekten, få ihop det mjuka och det hårda för det är faktiskt befolkningen som kan göra cirkularitet möjligt.

- För att lyckas nå ut och skapa förändringar i beteende är ökad transparens viktig. För att öka trovärdigheten för bland annat återvinning är det viktigt att visa vad för arbete som sker. Vi behöver veta vad som händer och hur insamlat avfall återvinns till nya produkter.
- Vi behöver mer forskning och kartläggning på en mer grundläggande nivå. Vad finns faktiskt i Sverige gällande plast? Exempelvis; hur mycket fossil plast finns i Sverige? Med denna grundläggande kartläggning kan sedan styrmedel föreslås. Det är även viktigt att visa konsekvenser för åtgärder som föreslås. Är en åtgärd som exempelvis att övergå helt till nedbrytbar plast rätt väg att gå?
- Råvaruåtervinning – incitament och styrmedel. Vi måste skapa en efterfrågan på det återvunna materialet. Den stora omställningen som sker måste vi ta till oss för att gå till en cirkulär ekonomi.
- Utfasning av särskilt farliga ämnen – underlättar en säker återvinning och ökar efterfrågan. Det är även viktigt med bättre spårbarhet så att vi vet vad som finns i material och varor, när de ska återcirkulera i kretsloppen.
- Bygg och fastighetssektorn. Kunskap om vad materialen innehåller viktigt för att kunna återvinna. Svårt vid rivning av äldre fastigheter.
- Det saknas kunskap, men samtidigt vet vi väldigt mycket. När det gäller marin nedskräpning vet vi att det är ett problem. Det är viktigt med samverkan. Vi måste lyfta oss och titta på helheten tillsammans.

Mötet avslutades

Kommande möten är 27 september och 6 december 2017. Lena tackade för ett givande möte.